

znatelné, že však urážka v souzeném případě, jak vyplývá z celého závadného článku, namířena byla proti těm, kteří »volebních triků se dopouštěli etc.«, pročez upřel soukromým obžalobcům legitimaci k obžalobě. Z uvedené věty vysvítá, že slova »gemeint, čelila a namířena byla«, nevykládá soud ve smyslu ustálené judikatury zrušovacího soudu, nýbrž ve směru čistě subjektivním, an praví, že, když dotýčný obžalovaný neměl při urážce na zřeteli přímo ty které osoby, nejsou tyto legitimovány k žalobě. Tento názor je právně pochybený a odchylka od správného pojetí je tím závažnější, že soud první stolice sám vyslovil, že Baťovci rozumějí se všichni zaměstnanci Baťovi, tedy i jeho úředníci. K legitimaci obžalobců stačí, že urážka mohla býti od nepředpojatých čtenářů při rozumném čtení závadného článku vztahována též na jejich osobu. Důsledky tohoto nesprávného názoru odvrátil soud první stolice ovšem v příčině výtky, že se Baťovci stali denuncianty. Při tomto obvinění postavil se totiž první soud na stanovisko, že urážka byla namířena proti těm, kteří denuncovali dělníka H-a, při čemž zjišťuje výslovně, dokládaje se určitým místem článku, že urážka čelí proti nějakým dělníkům, zaměstnaným u Bati, soukromí obžalobcové pak že jsou jeden prokuristou a druhý účetním firmy Baťa. Byť vycházel při tom první soud, jak dovoděno, z nesprávného právního hlediska, rozhodl přece na základě tohoto skutkového zjištění, podle něhož vyňaty jsou co do tohoto obvinění z denuncianství z okruhu osob uražených, jež by přišly v úvahu, výslovně úředníci Baťovi, a tedy i soukromí obžalobci, a jež je, poněvadž nebylo napadeno zmateční stížností ani formálními výtkami, podle § 288 č. 3 tr. ř. závazné i pro soud zrušovací, o osobním směru článku správně. Právem upřel proto co do výtky denuncianství kmetský soud soukromým obžalobcům žalobní legitimaci. Zmateční stížnost bylo proto v tomto směru jako bezdůvodnou zamítnouti. Co se však týče úvodní věty závadného článku, kde se mluví o volebních tricích a násilnostech páchaných zaměstnanci z »baťovky«, a již odbyl první soud prostým poukazem, že byla namířena proti těm, kteří »osobních triků se dopouštěli etc.«, neřídil se soud ani po stránce objektivní ani subjektivní zásadami výše vyloženými a bylo proto zmateční stížnosti v tomto směru vyhověti, napadený rozsudek, pokud jde o tuto část závadného článku, zrušiti a věc vrátiti do první stolice, by ji znova projednala a rozsoudila. Rozbor formálních výtek stížnosti stal se ohledně tohoto výroku jeho zrušením zbytečným. Při novém jednání bude ovšem soudu uvažovati též o tom, zda pojem »Baťovci« není pojmem tak širokým a neurčitým, že soudný čtenář nemohl při rozumném čtení závadného článku vztahovati obvinění na soukromé obžalobce, a zda i tito mohli se právem cítiti uraženými. — Viz i rozhodnutí č. 3105 a 3218 sb. n. s.

Čís. 3305.

Účelem zákona ze dne 24. května 1885, č. 89 ř. zák. je, donucovati pohrůzkou trestem k tomu, by se lidé, nemající prostředků k živobytí a nevyhledávající příležitosti, aby jich nabyli prací, tedy osoby práce se štítící, nepotulovaly z místa na místo, protože způsob života takových osob přináší s sebou nebezpečí, že žebrotou budou obyvatelstvu na

obtíž a že vyhledávají budou prostředky k živobytí páčáním trestných činů na cizím majetku i proti tělesné integritě jiných.

Bude proto i poměrně kratší doba měnění místa pobytu potulkou, je-li zejména ze zvláštních okolností případu zjevno, že dotčená osoba mění opětovně svůj pobyt, aby tím zastřela zahálčivost a nepoctivý způsob života, aniž s druhé strany je vyloučen předpoklad potulování se tím, že se taková osoba uchyluje občas do svého bydliště.

Cikáni, kteří nemohou prokázati, že mají prostředky k živobytí, nebo že chtějí pracovati, spadají pod pojem tuláků.

Pokud i ženy provdané (§ 91 obč. zák.) musí jako osoby potulné samy prokázati poctivý způsob života.

Okolnost, že odsouzená (cikánka) má několik malých dětí, nebrání výroku o přípustnosti dáti ji do robotárny (§ 7 zákona).

Výrok, že odsouzený může býti držán v robotárně, lze napadati i zmateční stížností (§ 281 čís. 11 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 24. října 1928, Zm II 380/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 14. srpna 1928, pokud jím byly stěžovatelky uznány vinnými přestupkem podle § 1 zákona ze dne 24. května 1885, čís. 89 ř. zák. a pokud jím bylo vysloveno, že mohou býti dány po odpykání trestu do robotárny a nevyhověl v zasedání neveřejném odvolání obžalovaných z výroku, že mohou býti dodány do robotárny.

D ů v o d y:

Uplatňujíc důvody zmatečnosti podle § 281 čís. 5, čís. 9 písm. a), čís. 11 tr. ř. napadá zmateční stížnost rozsudek první stolice ve výroku o vině, pokud byly obžalované uznány vinnými přestupkem tuláctví, a ve výroku o trestu, pokud bylo vysloveno, že obžalované mohou býti dány po odpykání trestu do robotárny. V onom směru napadá stížnost číselně uplatňovanými důvody zmatečnosti přímo větu rozsudečného výroku, že se obžalované před 4. červnem 1928 po různých místech Moravy bez práce a bez zaměstnání potulovaly, aniž by mohly prokázati, že měly prostředky ke své výživě nebo že jich poctivě nabýti hleděly, a, vytýkají jí jednak rozpor se spisy, jelikož jest prý prokázáno, že obžalované Eva a Antonie I-ovy jsou provdány a že žijí se svými manžely, jednak právní mylnost, protože mají stálé bydliště, které jen dočasně opustily, a, protože řečené dvě obžalované jsou povinny jíti všude se svými manžely, kteří jsou ze své strany zase povinni, starati se o výživu manželek, což prý skutečně čini. Než dovolávati se zmatku čís. 11. není na místě již proto, že se zmatek ten vztahuje výlučně k výroku o trestu, kdežto věta napadená jest částí výroku o vině. Rovněž není na místě dovolávati se zmatku rozporu soudního výroku se spisy podle čís. 5, protože zmatek ten záleží v nesprávném podání některého

výsledku hlavního přelíčení v předpokladech skutkového závěru, kdežto napadená věta je závěrem (dokonce závěrem právním), jež přímo se spisy srovnati nelze. Zmatek čís. 9 písm. a), jehož zákonné dolíčení omezuje se na právní úvahy o skutečnostech v rozsudku zjištěných, jest po zákonu, tedy vůbec dolíčen jen, pokud se namítá skutečnost rozsudkem zjištěná, že obžalovaná Eva i Antonie I-ovy jsou provdány. Ostatní skutkové okolnosti stížností předpokládané nejsou zjištěny, a bylo by v poukazech na ně shledati nanejvýše výtku neúplnosti soudního výroku o skutečnostech podle § 281 čís. 5 tr. ř., kdyby stížnost — co však nečiní — podle příkazu druhé věty § 285 tr. ř. — srovnej i § 1 čís. 2 zákona ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. na rok 1878 — přesně a jednotlivě uváděla, které výsledky hlavního přelíčení poukázaly k té které z uplatňovaných skutkových okolností. Než nehledíc ani k těmto formálním vadám, neobstojí výtky a námítky stížnosti z důvodů věcných. Podle § 92 obč. zák. jest manželka ovšem povinna, by šla za svým mužem do jeho bydliště. Lze ponechati stranou otázku, zda plyne z tohoto předpisu i závazek manželčin, by doprovázela muže, chodí-li — po případě za svým zaměstnáním a za výdělkem — po světě. Neboť rozsudek nezjišťuje, že obžalované Eva i Antonie I-ovi byly po dobu závadného toulání se ve společnosti svých mužů, a stížnost neuvádí, které výsledky hlavního přelíčení poukazovaly podle jejího názoru k uvedené okolnosti, jež není spisy napovězena; naopak uvádí četnická zpráva, že Max I. (životní druh Jiřiny I-ovy), Karel (manžel Evy), Eva a Jiřina I-ovi odjeli ze Lhoty R. dne 3. května 1928 a že se tam vrátili jen Max a Karel I-ovi a že se tam Antonie I-ová nezdržovala. Podle § 91 obč. zák. je ovšem manžel povinen, by opatroval manželce podle svého majetku slušnou výživu, avšak není rozsudkem zjištěno a není ani stížností tvrzeno, že majetek nebo poctivý výdělek Karla a Františka I-ových stačil k výživě i obžalovaných manželek Evy a Antonie I-ových; spisy okolnost ta napovězena není, takže jest rozsudek v právu i se svým předpokladem, že obžalované musí, třebaže dvě z nich jsou provdány, jako lidé potulní samy prokázati poctivý způsob života. Obhajoba obžalovaných, že mají stále bydliště v Lhotě R., jest výsledky trestního řízení podporována jen potud, že tlupa cikánů, k níž náležejí dvě z nich, v oné obci tábořila a že část tlupy té se do tohoto tábořiště zase vrátila; rozsudek se o otázce té vůbec nevyslovuje.

Než, nehledíc k tomu, neubírá okolnost, že má někdo příbytek na určitém místě, sama o sobě jeho pohybu po ostatní zemi povahu toulání se po rozumu § 1 zákona o tulácích. Potuluje se po světě, kdo často a v krátkých obdobích mění místo svého pobytu, byť se občas, po případě na další dobu, vracel do téhož místa, po případě do příbytku, který má tam k použití. Arciž nesmí takový měnlivý pobyt býti trvání jen nepatrného. Předpokládáť pojem toulání se již podle obecné mluvy poněkud delší dobu střídání místa pobytu (srovnej rozhodnutí čís. 4277 předpřevratové úřední sbírky rozh. Víd. s. zr.), takže pojmu potulování nelze podřaditi pouhé výlety z jinak stálého bydliště. Avšak určitou dobu střídání místa pobytu nežádá zákon ani přesným jejím označením, ani jinakými poukazy. **Proto závisí rozhodování otázky, zda jde při střídání místa pobytu osoby o potulování se, na okolnostech případu a roz-**

hodujícím vodítkem bude účel zákona č. 89/1885. Účelem zákona je, donucovati pohružkou trestem k tomu, by se lidé nemající prostředků k živobytí a nevyhledávající příležitost, by jich nabyli prací, tedy osoby práce se štítící, nepotulovaly z místa na místo, protože způsob života takových osob přináší s sebou nebezpečí, že žebrotou budou obyvatelstvu na obtíž a že vyhledávati budou prostředky k živobytí páchánní trestných činů na cizím majetku i proti tělesné integritě jiných. Hledíc k tomu bude tedy i poměrně kratší doba měnění místa pobytu potulkou, je-li zejména ze zvláštních okolností případu zjevno, že dotčená osoba mění opětovně svůj pobyt, by tím zastřela zahálčivost a nepoctivý způsob života, aniž s druhé strany je vyloučen předpoklad potulování se tím, že se osoba druhu právě naznačeného uchyluje občas do svého bydliště. Z naznačených zřetelů vyplynul i zákon o cikánech ze dne 14. července 1927, č. 117 sb. z. a n., jehož účelem nebylo zmírniti dosavadní předpisy, nýbrž naopak omeziti cikány a jiné osoby »po cikánsku« žijící v užívání občanského práva voliti svobodně místo pobytu, právě v úvaze poměrů, za jakých cikáni tu žijí, a způsobu, jakým se živí. Zákon ten jen dokazuje správnost závěru, z něhož vycházel soud nalézací, že cikáni, kteří nemohou prokázati, že mají prostředky k živobytí nebo že chtějí pracovati, spadají pod pojem tuláků. Proto nelze shledati právní omyl v rozsudečném předpokladu, že se obžalované potulovaly, kdyžť jest — a stížnost tato zjištění nenapadá — rozsudkem zjištěno, že obžalované tábořily již po delší dobu (podle spisů od 3. května 1928 do 4. června 1928) na různých místech a že se potulují z místa na místo za tou příčinou, by se živily krádežemi. Pokud jde o druhý bod stížnosti, nelze sice zásadně upříti právo ke zmateční stížnosti ani proti výroku, že obžalovaný může býti držán v robotárně. Soud vykročí — jak zmatek § 281 č. 11 tr. ř. předpokládá — při výměře trestu ze své trestní moci, uzná-li na řečený vedlejší trest, který má ovšem ráz zabezpečovacího opatření, pro trestný čin, na který tento trest zákonem není stanoven. Než o takový případ nejde. Podle § 7 zákona ze dne 24. května 1885, č. 89 ř. zák. může soud, uzná-li obžalovaného vinným přestupkem tuláctví podle § 1 téhož zákona, vysloviti v rozsudku, že odsouzenec smí býti držán v robotárně; další předpoklady pro výrok ten v zákoně stanoveny nejsou. I napadená část výroku o trestu pohybuje se tedy v mezích trestní moci, kterou propůjčuje zákon soudu pro potrestání trestných činů, kterým i obžalované uznány vinnými. Z moci trestní vykročeno nebylo a zmatek § 281 č. 11 tr. ř. není dán. Zdali tu jsou zvláštní okolnosti, pro které, jak stížnost dovozuje, soud v této trestní věci neměl uznati za vedlejší trest, k jehož uložení jest povšechně zákonem zmocněn, nelze přezkoumati v řízení zrušovacím, jehož rozsah jest § 281 tr. ř. přesně vymezen. Z takovýchto hledisk jest výrok napadati opravným prostředkem, na nějž strany odkazuje třetí odstavec § 7 zákona č. 89/85, t. j. odvoláním. Zmateční stížnost jest, i pokud provádí uplatňované důvody zmatečnosti po zákonu, neodůvodněna i bylo ji proto zamítnouti.

Odvolání stěžovatelek z výroku, jímž bylo podle § 7 zákona ze dne 24. května 1885, č. 89 ř. zák. vysloveno, že mohou býti po odpykání trestu dány do robotárny, je nedůvodným. Podmínkou tohoto výroku

je podle § 7 odst. první zákona, že byl někdo odsouzen pro přestupek podle §§ 1 až 6 uvedeného zákona. Tomu je tak v souzeném případě a obžalované tuto podmínku v odvolání ani nenapadají, poukazující pouze k tomu, že podle § 6 zákona ze dne 24. května 1885, čís. 90 ř. zákona nesmějí býti do robotárny přijímány osoby těhotné a kojící a že všechny odvolatelky mají po několika malých dětech, o něž by se nikdo nemohl starati, kdyby došlo k výkonu trestu, čímž míněn zřejmě výkon řečeného výroku soudního. To však nejsou okolnosti, jež by byly bránily soudu nalézacímu v napadeném výroku, odůvodněném nad to poukazem k tomu, že obžalované, byvše již několikrát trestány pro krádeže, tuláctví a žebrotu, jsou osobami nebezpečnými cizímu majetku čehož správnost není vůbec napadena. Poukazu tomu zřejmě za základ sloužící úvaha, že dosavadní tresty neměly na obžalovanou zlepšujícího účinku, opodstatňuje plně použití práva § 7 uvedeného zákona, vyhrazeného soudu nalézacímu. Okolnosti, jež odvolání uplatňuje, týkají se jen provedení soudního zmocnění; provedení to přísluší však podle § 7 zákona ze dne 24. května 1885, čís. 90 ř. zák. komisi zřízené buď u zemské neb u určitých okresních správ politických, již teprve bude uvážiti, zda výkonu dodání odvolatelek do donucovací pracovny nebude brániti zřetel zákonný (§ 6 téhož zákona) nebo arbitrární. Bezodůvodnému odvolání nebylo proto vyhověno.

Čís. 3306.

Libovolné věcné vazby a slovní formulaci nelze sice pokládati za samostatný celek, ohledně něhož by bylo zkoumati, zda zakládá samostatně skutkovou podstatu přečinu urážky na cti, lze však zkoumati, zda ohledně jednotlivých, samostatných celek tvořících částí letáku buď skutková podstata trestných činů dána vůbec není, či zda v důsledku provedeního důkazu pravdy jest pachatel beztrestným.

Pokud jde o urážku na cti, tvrdí-li se o někom, že je za veřejnou práci honorován (má sinekury), a jsou-li jeho příjmy stotožňovány se špiritusevými příjmy.

(Rozh. ze dne 26. října 1928, Zm I 182/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací po úsním líčení k zmateční stížnosti soukromého obžalobce Dr. Josefa Z-y a k zmatečným stížnostem obžalovaného Františka M-ého a Arnošta B-a do rozsudku krajského jako kmetského soudu v Táboře ze dne 13. ledna 1928, jímž František M. a Arnošt B. 1. byli uznáni vinnými přečinem proti bezpečnosti cti podle §§ 491 a 493 tr. zák., 2. naproti tomu byli sprostěni podle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle § 488 a částečně podle § 491 tr. zák., částečně vyhověl zmateční stížnosti soukromého obžalobce a rozsudek nalézacího soudu zrušil, pokud byli obžalovaní František M. a Arnošt B. podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ 488, 491 tr. zák., spáchaný tím, že v letáku v odstavcích počínajících slovy: »V listopadových